

בית לורן

המרכז למשפחה המתמודדת עם P.D.D/אוטיזם
www.beit-lauren.org.il

מרכז
קריניצי 63 א' ר"ג
טל' 03-6703077
b_lauren@netvision.net.il

באר שבע והדרום
רחבת יהודי סוריה
ת.ד. 3570, ב"ש
טל' 08-6431528
nishpacha_beer_sheva@alut.org.il

ירושלים
הצפירה 30
טל' 02-5665294
mishpacha_jerusalem@alut.org.il

חיפה
מוריה 20, חיפה
טל' 04-8101569
mishpacha_haifa@alut.org.il

כרמיאל והעמקים
ת.ד. 50061 כרמיאל
21605
טל' 04-9885590
info@aluteva.org.il

מגזר ערבי
קריניצי 63 א' ר"ג
טל' 03-6703077
mishpacha_migzar@alut.org.il

כל מה שחייבים לדעת

בביטוח הלאומי

אחרי גיל 18

אוגוסט 2012

הורים יקרים,

כאשר ימלאו לילדכם 18 שנים, משתנה זכאותו בביטוח לאומי והוא זכאי לקצבת נכות.

הליך קבלת קצבת הנכות והקצבאות הנלוות אליה הוא מורכב.

בכדי לעזור לכם להשיג את הזכאות המירבית המגיעה לילדכם הכנו עבורכם חוברת המסבירה בשפה פשוטה את ההליך והזכאות.

החוברת מורכבת משלושה חלקים :

הראשון, מסמך המתאר את הזכויות בביטוח לאומי בשפה יומיומית ומסביר כל מה שחייבים לדעת.

השני, מסמך רחב ומקיף, אשר מפרט בשפה מקצועית ונכנס לעומקם של דברים, ומפרט את כל הנושאים והסוגיות כפי שהם מקבלים ביטוי בחוק הביטוח הלאומי.

והשלישי, מסמך המלצות שנכתב ע"י הורים על בסיס ניסיונם האישי.

תודה מיוחדת לעו"ד אמיר ברק, למלכי איציק ולגל אפנג'ר על הכנת החוברת.

זכרו, בכל שאלה ניתן לפנות אלינו, לצוות מרכזי אלו"ט למשפחה.

שלכם

עו"ד זיו מגור

קרן כץ סגל

מנהל אגף קידום זכויות-אלו"ט

מנהלת מרכזי אלו"ט למשפחה

תוכן עניינים

	חלק א'
5	כל מה שחייבים לדעת בביטוח לאומי אחרי גיל 18 רקע
6	סוגי הקצבאות - הסבר קצר
6	קצבת נכות כללית
6	קצבת שירותים מיוחדים
7	מה צריך לצרף לטופס התביעה?
7	מה קורה לאחר שהגשתם את התביעה לקצבת נכות כללית ולשירותים מיוחדים
8	מתי ניתן לערער על קצבת הנכות הכללית
9	מתי ניתן להגיש ערעור על הקצבה לשירותים מיוחדים
9	ערעור על החלטות אחרות
	חלק ב'
10	גמלאות ביטוח לאומי לבוגרים עם אוטיזם
11	קצבת נכות כללית
11	תנאי הסף לקבל קצבת נכות כללית
12	קביעת אחוזי הנכות רפואית
13	קביעת דרגת אי כושר השתכרות
14	קביעת שיעור הגמלה
15	עררים
15	מסמכים ופרטים אישיים
16	קצבה לשירותים מיוחדים
16	תנאי הסף לקבלת קצבה לשירותים מיוחדים
17	קביעת שיעור הקצבה
18	עררים
19	זכויות נוספות של זכאים לקצבת נכות כללית או קצבה לשירותים מיוחדים
19	חשמל

19	מים
19	ארנונה
19	תג נכה
20	תחבורה ציבורית
20	שכ"ד או רכישת דירה
20	טלפון
20	קופת חולים
20	מס הכנסה
21	מס רכישה
21	דמי הסכמה
	חלק ג'
22	עצות הורים

חלק א'

כל מה שחייבים לדעת בביטוח לאומי אחרי גיל 18

מעט רקע

בגיל 18 נקבעת הקצבה שהמדינה תעביר לילד, הגר בבית ההורים. הוועדה הרפואית של הביטוח הלאומי היא זו שתקבע את גובה הקצבאות המגיעות לילדכם.

לקצבה הניתנת על-ידי הביטוח הלאומי יש חשיבות רבה, כיוון שכך בעצם נקבעת יכולתם של ההורים לספק לילד שירותים ואיכות חיים.

שיעור הזכאות לקצבאות נכות בביטוח הלאומי, נבנה כפאזל סבוך מתוך חוק הביטוח הלאומי.

הרופאים שיושבים בוועדה בודקים יכולות תפקוד, ולכן יש להתכונן היטב לקראת הוועדה הרפואית ולזכור:

א. בוועדות יושבים אנשי מקצוע, שרובם אינם מכירים את הלקות האוטיסטיות, את היותה לקות בלתי-נראית ואת תחלואיה.

ב. מבחני התפקוד לא נקבעו והותאמו לאנשים עם אוטיזם.

ג. העובדה כי חלק מילדנו נראים, ממבט ראשון, בתפקוד גבוה יותר ממה שהם באמת, עלול להטעות את חברי הוועדה.

המלצה חמה!!!

❖ עלינו להדגיש בפני רופאי הוועדה את הקשיים התפקודיים הרבים שיש לילדינו בפעילויות היומיום, לא להירתע ולא לחשוש מכך, אלא להישיר מבט, בגאווה, אל הקשיים ולהדגיש זאת.

❖ למרות שאנו גאים בעצמאותם של ילדנו, עלינו לזכור, כי מטרתנו היא לקבל את הקצבה המתאימה ביותר להם.

מהן הקצבאות שניתן לקבל?

א. קצבת הנכות הכללית (מורכבת מנכות רפואית ומדרגת אי כושר השתכרות).

ב. קצבת שירותים מיוחדים (אפשרית לנכים מעל ל- 60% נכות רפואית).

❖ נדגיש, כי רוב רובם של ילדינו, בהגיעם לגיל 18, זקוקים ומקבלים קצבת נכות כללית. רבים מהם אף זקוקים ומקבלים קצבת שירותים מיוחדים.

סוגי הקצבאות - הסבר קצר

קצבת נכות כללית

בשונה מקצבת ילד נכה, קביעת הזכאות אינה לפי הגדרת הלקות אלא לפי רמת התפקוד.
התנאי לקבלת קצבת נכות לאדם בוגר מעל גיל 18, הוא למי שעקב נכותו, הוועדה הרפואית של הביטוח הלאומי קבעה כי צומצמה יכולתו להשתכר (דרגת אי-כושר השתכרות) ב-50% לפחות.

✓ ראו פרוט במסמך המפורט, בעמ' 11.

קצבת שירותים מיוחדים

קצבה זו מיועדת לצורך השגחה ולעזרה בבית לביצוע פעולות היומיום (לבוש, אכילה, רחצה, ניידות בבית ושליטה על הפרשות).

באוכלוסייה המצויה על הרצף האוטיסטי, רק מי שמקבל קצבת נכות כללית ובנוסף נקבעה לו נכות רפואית בשיעור של 60% או יותר, רשאי לבקש קצבת שירותים מיוחדים.
ילדינו, הזקוקים להשגחה או עזרה משמעותית בהתנהלות היום-יומית, זכאים לקצבת שירותים מיוחדים.

✓ ראו פירוט במסמך המפורט, בעמ' 16.

❖ **אל תוותרו והגישו את הבקשה לשירותים מיוחדים, יחד עם הבקשה לקצבת נכות כללית.**

למי פונים וכיצד?

1. המוסד לביטוח לאומי מפסיק לשלם גמלת ילד נכה בגיל 18 ושלושה חודשים.
לקראת גיל 18, יש לאסוף את כל המסמכים הדרושים (יפורט בהמשך) ולפנות לסניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום מגוריכם ולהגיש תביעה לקצבת נכות כללית.
להלן הטופס לתביעת קצבת נכות כללית:

<http://www.btl.gov.il/טפסים/20ואישורים/t7801.pdf/Documents>

2. במידה ואתם סבורים שילדכם זכאי לשירותים מיוחדים, רצוי להגיש יחד עם התביעה לקבלת נכות כללית, גם את התביעה לקבלת שירותים מיוחדים.

להלן הטופס התביעה לקבלת שירותים מיוחדים:

<http://www.btl.gov.il/טפסים/20ואישורים/t7850.pdf/Documents>

❖ **חשוב**, גם אם לא הגשתם את שתי התביעות יחדיו, ניתן להגיש זאת גם לאחר מכן.

מה צריך לצרף לטופס התביעה?

חשוב לציין כי זכאותם של הבוגרים לקצבה ושיעורה, נקבעים במידה רבה על בסיס קריטריונים תפקודיים.

האבחון כשלעצמו אינו מזכה בגמלה. על כן יש לצרף לאבחון:

- א. תעודות רפואיות וכל מסמך רפואי רלוונטי אחר, לרבות אישורים על טיפולים, אישורים על נטילת תרופות באופן קבוע, , אישורים על בעיות רפואיות נוספות כגון: חרדה, דיכאון, אפילפסיה, אלרגיה ועוד.
- ב. יש לצרף דו"ח תפקודי מהמסגרת החינוכית/טיפולית/מסגרת צבאית במידה והיה שירות.
- ג. יש לצרף מסמכים המצביעים על הקשיים התפקודיים המעידים על זכאותו לקצבאות.
- ד. במידה ויש, אישור על פתיחת תיק אפטרופסות.
- ה. פרטי חשבון בנק להעברת הקצבה.
- ו. במידה וילדכם עובד, יש להביא אישורי עבודה ואישורי שכר.

מה קורה לאחר שהגשתם את התביעה לקצבת נכות כללית ולשירותים מיוחדים?

תזמנו להופיע בפני הוועדה רפואית, אשר מורכבת מרופא מומחה (פסיכיאטר או נוירולוג) ומזכיר הישיבה.
במהלך הוועדה, תתבקשו לפרט את הבעיות, הסיבות, לרבות המחלות בגינם הגעתם לוועדה.
אין זה המקום להתבייש או להתנצל. כאן המקום לפרט, את כל הקשיים של ההתנהלות היום יומית של ילדכם, כגון תיאור הקושי התפקודי, הצורך בהשגחה ובפיקוח.
תפקיד הרופא בוועדה הוא לקבוע אילו קשיים וליקויים יש לילדכם ולתרגם זאת לאחוזי נכות, בהתאם לחוקי הביטוח הלאומי.

- ❖ חשוב, בוועדה יש לכם הזדמנות להגיש מסמכים רפואיים רלוונטיים נוספים, שיתמכו בטענותיכם, ואשר לא הספקתם להגיש.
 - ❖ חשוב, אתם רשאים להביא לוועדה הרפואית גם מלווה, על מנת שיעזור לכם (מתרגם, קרוב משפחה, חבר, עו"ד וכו').
 - ❖ לאחר הוועדה ישלח מכתב הביתה עם ההחלטות בעניינו של ילדכם.
- שימו-לב, ייתכן והתשובות עבור קצבת נכות כללית ועבור קצבת שירותים מיוחדים יגיעו בנפרד, ואין בכך להשליך האחד על השני.

חשוב חשוב חשוב!!!

עומדת בפניכם הזכות לערער. לכן, אל תקבלו את החלטות הוועדה כגזירה שאין להופכה ואל תוותרו על זכותכם לערער:

- א. על הזכאות לקצבת הנכות הכללית וגובהה ניתן לערער בתוך 60 ימים.
✓ להרחבה בנושא הזכות לערער על נכות כללית ראו במסמך המפורט, עמ' 15.
- ב. על הזכאות לקצבת השירותים המיוחדים וגובהה ניתן לערער בתוך 90 ימים.
✓ להרחבה בנושא הזכות לערער על קצבת שירותים מיוחדים ראו במסמך המפורט, עמ' 18.
- ❖ שימו-לב, במידה ולא תגישו את הערעור במסגרת לוחות הזמנים המפורטים לעיל, האפשרות להגשת ערעור תהיה מסובכת יותר.
- במידה והחלטתם לערער, עליכם להכין את עצמכם לוועדה ולהביא מסמכים חדשים שיתמכו בערעורכם, או לחזור ולהדגיש את הנקודות שנראה לכם שלא קבלו את משקלם הראוי.
חשוב להתייחס בערעור לכתוב בפרוטוקול הוועדה הרפואית
- ❖ במקרה שאתם שוקלים להגיש ערעור, אנא קראו את המלצות ההורים ואת המסמך הרחב המפורט.
- ❖ כמו-כן, מומלץ בחום להתייעץ עם מרכז אלו"ט למשפחה.

מתי ניתן לערער על קצבת הנכות הכללית

1. מי שנקבעו לו פחות מ- 80% נכות רפואית, רשאי לערער על אחוז הנכות הרפואית שנקבע לו.
2. מי שהוועדה הרפואית קבעה שלא איבד מכושרו להשתכר כלל, או שאיבד פחות מ- 50% מכושרו להשתכר, או מי שנקבעה לו דרגת אי כושר להשתכר בשיעור שאינו עולה על 74%, רשאי גם כן לערער על כך.
3. את הערר יש למסור לסניף הביטוח הלאומי שבמקום מגוריהם, בכתב ובצירוף נימוקים, בתוך 60 ימים מתאריך קבלת ההודעה הכתובה של המוסד בדבר אחוז הנכות הרפואית.
4. שימו לב!! הוועדה לעררים רשאית לאשר את אחוז הנכות הרפואית שקבע הרופא המוסמך או לשנותו (להגדילו או להפחיתו).
5. החלטת הוועדה הרפואית לעררים סופית, ואין לערער עליה, אלא בשאלות חוק בלבד, ובפני בית הדין האזורי לעבודה (תוך 60 ימים מתאריך קבלת ההודעה הכתובה של המוסד בדבר החלטת הוועדה הרפואית לעררים).

מתי ניתן להגיש ערעור על הקצבה לשירותים מיוחדים

מי שאינו מרוצה מהחלטת הוועדה הרפואית בגלל שתביעתו לקבלת קצבת שירותים מיוחדים נדחתה, או אם אינכם מרוצים מגובה קצבת השירותים המיוחדים שנקבעה לכם או אם אינכם מרוצים מתאריך תחילת הזכאות לשירותים מיוחדים שאושרה לכם, אתם רשאים לערער לוועדת ערים לשירותים מיוחדים.

את הערר יש להגיש בתוך 90 ימים, מיום שהתקבל מכתב ההחלטה, בסניף הביטוח הלאומי הקרוב לביתכם.

ערעור על החלטות אחרות

על החלטה אחרת, כגון: החלטה בדבר תקופות העבודה של המבוטח, גילו, השכלתו, הכנסותיו מעבודה או שלא מעבודה, ניתן לערער בפני בית הדין האזורי לעבודה, בתוך 12 חודשים מתאריך קבלת ההודעה הכתובה בדבר החלטתו של פקיד התביעות של הביטוח הלאומי.

חלק ב'

גמלאות ביטוח לאומי לבוגרים עם אוטיזם

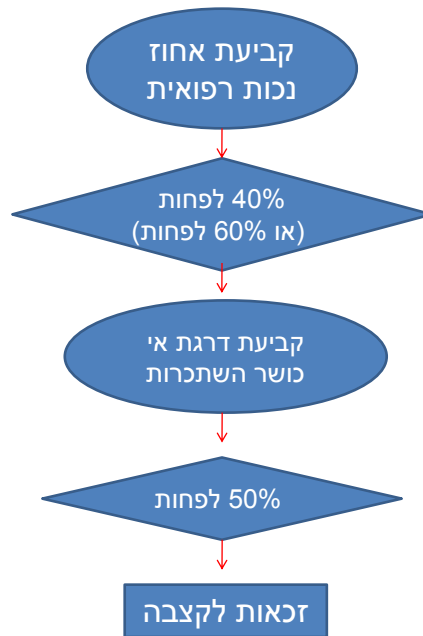
נערך ע"י עו"ד אמיר ברק

פתח דבר:

1. המוסד לביטוח לאומי מפסיק לשלם גמלת ילד נכה בגיל 18 ושלושה חודשים. מספר חודשים לפני גיל 18 יש לפנות לסניף המוסד הקרוב לביתכם ולהגיש תביעה חדשה לקצבה (ולמעשה לשתי קצבאות).
2. תהליך קביעת הזכאות לגמלאות מהמוסד לביטוח לאומי, בעבור בוגר עם אוטיזם, שונה באופן מהותי מההליך בו מתבררת זכאותו של קטין עם אוטיזם. זכאותם של הקטינים נקבעת על יסוד קריטריון אבחוני – כלומר, קיומה של הלקות (אוטיזם) מקנה מעצמה זכאות לגמלה בשיעור 100%. לעומת זאת, זכאותם של הבוגרים לגמלה ושיעורה נקבעים במידה רבה על יסוד קריטריונים תפקודיים והאבחון כשלעצמו אינו מזכה בגמלה.
3. כל הורה שמגיש תביעה חייב לקחת בחשבון שהגמלה ששולמה בשנות הקטינות אינה ערובה או אינדיקציה להמשך התשלום, ויש לצרף לתביעה חוות דעת ומסמכים עדכניים שלא יותירו ספק בדבר הזכאות.
4. בכפוף לעמידה במבחנים שיפורטו בהמשך, משלם המוסד לביטוח לאומי למבוטח בוגר עם אוטיזם שני סוגים של קצבאות :
 - א. קצבת נכות כללית.
 - ב. גמלה לשירותים מיוחדים.
5. ישנם מבוטחים שעשויים להיות זכאים לגמלאות נוספות בכפוף לקיומם של ליקויים/נכויות נוספים/נוספות או סיבות אחרות. מסמך זה מתייחס אך ורק לאופן בו מתקיים הדיון בתביעה ל"קצבת נכות כללית" ו"גמלה לשירותים מיוחדים".
6. אמנם מדובר בשתי קצבאות נפרדות, המשולמות בנפרד, אולם אנו ממליצים להורים להגיש בו זמנית את שתי התביעות ולא להמתין להחלטה בתביעה האחת טרם הגשת התביעה השנייה.

קצבת נכות כללית

תרשים א: הליך קביעת הזכאות לקצבת נכות כללית

א. תנאי הסף לקבל קצבת נכות כללית

1. קצבת נכות כללית משולמת למבוטח מעל גיל 18, תושב ישראל, המתגורר בבית, ושעקב ליקוי גופני, שכלי או נפשי אין לו הכושר להשתכר או שאין הוא משתכר סכום השווה ל-25% מן השכר הממוצע במשק.

2. זכאי לגמלה מי שמתקיימים בו שני תנאי סף כדלקמן (אי עמידה באחד מהם שוללת את הזכאות כולה):

א. נכות רפואית בשיעור של 40% (או מעל 60%) לפחות.

קביעת הנכות נעשית על ידי רופא מוסמך מטעם המוסד לביטוח לאומי, ותנאי זה מתמלא באחד משני המקרים שלהלן:

- במידה ולמבוטח ליקוי אחד בגינו מכיר המוסד ב-25% נכות או יותר, די בכך שהמבוטח יוכר כבעל 40% נכות לפחות.

- במידה ואין אף ליקוי בגינו קיימת הכרה ב-25% נכות או יותר, יש צורך שהמבוטח יוכר כבעל 60% לפחות.

ב. דרגת אי-כושר השתכרות של 50% או יותר

3. נחזור ונבהיר, מי שאינו עומד בשני תנאי הסף יחדיו לא יהיה זכאי כלל לקצבת נכות כללית. לעומת זאת, מי שעמד בתנאי הסף יהיה זכאי לגמלה בשיעורים שיובהרו בהמשך.

ב. קביעת אחוזי הנכות רפואית

4. ראשית, יש לעמוד בתנאי הסף המפורטים בסעיף 2 לעיל.

5. אחוזי הנכות הרפואית נקבעים על פי תקנות המגדירות קריטריונים שונים, ללקוויות שונות, לצורך קביעת אחוזי הנכות של כל מבוסח.

6. התקנות אינן מכילות סעיף ספציפי וקריטריונים ספציפיים לאוטזם. בשל כך עושה הועדה הרפואית שימוש בסעיפים המתאימים להפרעות פסיכונורוטיות או הפרעות פסיכוטיות או פיגור.

7. המבחנים באותם סעיפים, כפי שכבר נכתב בתחילה, הינם בעלי אופי תפקודי, למעט מקרה בו הגמלה נקבעת על סמך קריטריון של פיגור שכלי שאז דרגת הנכות נקבעת על פי מנת המשכל. במרבית המקרים שהובאו לטיפולנו נעשה שימוש בסעיף של הפרעות פסיכונורוטיות, ובהתאם לכך נערך מסמך זה.

8. לרוב האנשים המצויים על הרצף האוטיסטי, הביטוח הלאומי קובע את דרגת הנכות לפי הגדרות המצויות תחת פרק הפרעות פסיכו-נורוטיות המחולקות ל- 7 דרגות נכות, מ - 0% ועד 100%. הקריטריונים בעבור כל דרגה מפורטים להלן:

א. ישנם סימנים קלים אך אין הפרעות בהתאמה הסוציאלית, כושר העבודה לא מוגבל – 0%.

ב. ישנם סימנים אובייקטיביים וסובייקטיביים המגבילים באופן בינוני את ההתאמה הסוציאלית וכושר העבודה -10%.

ג. ישנם סימנים אובייקטיביים וסובייקטיביים המגבילים באופן בולט את ההתאמה הסוציאלית וכושר העבודה-20%.

ד. ישנם סימנים קליניים ברורים המגבילים באופן ניכר את ההתאמה הסוציאלית ואת כושר העבודה – 30%.

ה. ישנם סימנים קליניים מובהקים וקבועים שאין בהם הפסקות המגבילות את ההתאמה הסוציאלית ואת כושר העבודה באופן ניכר – 50%.

ו. מקרים קשים הגובלים ודומים למצבים פסיכויטיים והמלווים בחוסר התאמה סוציאלית - 70%.

ז. מקרים חמורים הגובלים ודומים למצבים פסיכויטיים והמלווים בחוסר מוחלט של התאמה סוציאלית במשך שנים רבות- 100%.

9. ככל שאחוזי הנכות גבוהים יותר עולה שיעור הקצבה שמשולמת. מעיון בקריטריונים ניתן לראות שקביעת אחוזי הנכות מותנית במידה רבה "במידת ההתאמה הסוציאלית" של המבוסח.

10. כחלק מהכנת התביעה לגמלה יש לשים דגש רב על קבלת מסמכים וחוות דעת מקצועיות בנוגע להשפעת הלקות על מידת ההתאמה הסוציאלית של המבוטח.

במקרים הרלוונטיים חשוב שחוות הדעת תתייחס להשפעת הלקות על השיפוט והתובנה. חוות דעת בנושאים האמורים יש לקבל ממומחה לבריאות הנפש, מצוות בית הספר ומהעובד הסוציאלי המלווה. טוב יעשו ההורים אם יוסיפו כל מידע רלוונטי שמצוי ברשותם ובידיעתם.

ג. קביעת דרגת אי כושר השתכרות

11. כפי שנכתב בתחילת המסמך, תנאי הסף השני לצורך קבלת קצבת נכות כללית הינו הכרה ב- 50% או יותר של אי כושר השתכרות.

12. דרגת אי-כושר להשתכר נקבעת על ידי פקיד התביעות, לאחר התייעצות עם רופא מוסמך ועם פקיד שיקום של המוסד לביטוח לאומי.

13. הקריטריונים המרכזיים לקביעת אי-כושר להשתכר הינם:

א. השפעת הנכות של התובע על יכולתו לחזור לעבודה.

ב. יכולתו של התובע לבצע עבודה אחרת או לרכוש מקצוע חדש מסוג העבודות או המקצועות שהתובע מסוגל לעסוק בהם ותואמים את כושרו הגופני ומצב בריאותו.

14. דרגות אי-כושר ההשתכרות הרלוונטיות הינן: 60%, 65%, 74%, 100% (60% הינה הדרגה הראשונה מעל 50%). ככל שהדרגה גבוהה יותר שיעור הגמלה יהיה גבוה יותר.

15. לצורך הדיון בחלק זה של התביעה יש להדגיש באמצעות חוות דעת ואסמכתאות, את השפעת הלקות על המיומנויות וכישורי העבודה של המבוטח. לצורך כך רצוי להתייחס לכישורי חיים ומיומנויות בחיי היום יום, שהעדרם מהווה אינדיקציה ממשית להעדר כישורי עבודה.

כך למשל, חוסר יכולת של המבוטח לצאת בגפו את הבית ולהתנהל לבדו בציבור, עשוי ללמד את הועדה הרפואית של המבוטח כישורי עבודה נמוכים, אם בכלל.

ד. קביעת שיעור הגמלה

16. לאחר שנקבעו אחוזי הנכות הרפואית ודרגת אי-כושר להשתכר - **והמבוטח עמד בשני תנאי הסף** - נעשה שימוש בנתונים הללו על מנת לקבוע את **שיעור הגמלה** לה הוא זכאי.

17. גם לעניין זה מחולקים המבוטחים לשתי קבוצות:

א. קבוצת המבוטחים שנקבעה להם דרגת אי-כושר להשתכר **בשיעור של 75% או יותר** (למעשה אלה שנקבע להם דרגת אי-כושר להשתכר בשיעור של 100%).

ב. קבוצת המבוטחים שנקבעה להם דרגת אי-כושר להשתכר **בשיעור נמוך מ 75%** (למעשה אלה שנקבע להם דרגת אי-כושר להשתכר באחד השיעורים 60%, 65% או 74%).

18. מבוטח שנקבעה לו דרגת **אי-כושר להשתכר** בשיעור של 75% או יותר זכאי לקצבת נכות חודשית בשיעור הקצבה המלאה ליחיד: 75.26% מן השכר הממוצע במשק. קצבת יחיד מלאה הינה בסך 2,267 ש"ח (נכון ל-1.1.2012).

כמו כן, במידה ואותו מבוטח אינו שוהה במוסד טיפולי, ואחוז נכותו הרפואית הוא 50% לפחות הוא זכאי לקצבת חודשית נוספת בהתאם לאחוז **הנכות הרפואית, בסכומים שונים בין 244 ₪ לבין 360 ₪, בהתאם לאחוז הנכות הרפואית שנקבעה לו** (נכון ל-1.1.2012).

19. נכה שנקבעה לו דרגת **אי-כושר להשתכר** בשיעור שבין 60% ל-74% זכאי לקצבת נכות חודשית **חלקית**.

הקצבה החלקית נקבעת על פי מכפלת הקצבה המלאה ליחיד (השכר הממוצע במשק) בדרגת אי-כושר להשתכר שנקבעה לו. לשם המחשה, אם השכר הממוצע במשק הינו אלף שקלים ודרגת אי-כושר להשתכר שנקבעה למבוטח פלוני הינה 74%, הרי שהוא יקבל קצבה חודשית בסך 740 שקלים.

מבוטחים שזכאים לקצבת נכות עשויים להיות זכאים להטבות נוספות המפורטות בסוף המסמך. להורדת טופס לתביעת קצבת נכות כללית:

http://www.btl.gov.il/forms/Pages/default.aspx#anchorSpan_60e80574-20אישורים/טפסים
[0fd7-4fff-9553-e877b019fe70](http://www.btl.gov.il/forms/Pages/default.aspx#anchorSpan_60e80574-20אישורים/טפסים)

ה. עררים

הגשת ערר על אחוז הנכות הרפואית

20. מבוסס שנקבעו לו פחות מ-80% נכות רפואית, או דרגת אי כושר הנמוכה מ-75%, רשאי לערור על אחוז הנכות הרפואית לפני הוועדה הרפואית לעררים. את הערר יש להגיש בכתב לסניף המוסד לביטוח לאומי הסמוך למקום המגורים בתוך 30 יום (ובתנאים מסוימים - בתוך 60 יום) ממועד קבלת ההודעה הכתובה של המוסד בדבר אחוז הנכות.

21. הוועדה הרפואית לעררים רשאית לאשר את אחוז הנכות הרפואית שקבע הרופא המוסמך או לשנותו.

22. על החלטת הוועדה הרפואית לעררים ניתן לערער רק בשאלות משפטיות וזאת בפני בית הדין האזורי לעבודה. את הערעור יש להגיש לבית הדין בתוך 60 יום ממועד קבלת הודעה בכתב בדבר החלטת הוועדה הרפואית לעררים.

הגשת ערר על דרגת אי-הכושר

23. מבוסס שנקבע לגביו שהוא לא איבד מכושרו להשתכר או שאיבד פחות מ-50% מכושרו להשתכר, וכן מי שנקבעה לו דרגת אי-כושר שאינה עולה על 74%, רשאי להגיש ערר לוועדת העררים.

24. הגשת הערר תיעשה בסניף המוסד לביטוח לאומי שבמקום המגורים, בכתב ובצירוף נימוקים, בתוך 30 יום (ובתנאים מסוימים - בתוך 60 יום) מתאריך קבלת ההודעה הכתובה של המוסד על ההחלטה בדבר דרגת אי-הכושר. הוועדה לעררים רשאית לאשר את דרגת אי-הכושר שקבע פקיד התביעות או לשנותה.

25. על החלטת הוועדה לעררים ניתן לערער רק בשאלות משפטיות בפני בית הדין האזורי לעבודה, תוך 60 ימים ממועד קבלת הודעה בכתב בדבר החלטת הוועדה לעררים.

1. מסמכים ופרטים אישיים

26. לטופס התביעה יש לצרף המסמכים הבאים:

א. תעודות רפואיות וכל מסמך רפואי אחר, לרבות אישורים על טיפולים.

ב. אישורים על עבודה ושכר ממקום העבודה, באם המבוטח עובד.

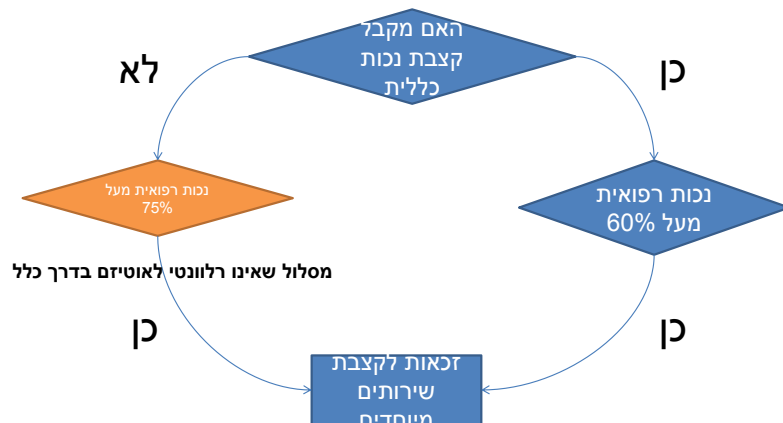
ג. אם התובע הנו תלמיד בבית ספר לחינוך מיוחד - יש לצרף אישור מבית הספר.

ד. פרטי חשבון בנק.

ה. כל מסמך אחר שיש בו להוכיח את הזכאות לקצבה.

קצבה לשירותים מיוחדים

תרשים ב': הליך קביעת זכאות לקצבה לשירותים מיוחדים

קצבה לשירותים מיוחדים משולמת לנכה הזקוק לעזרה רבה של אדם אחר בפעולות היום-יום (לבוש, אכילה, רחצה, ניידות בבית ושליטה על הפרשות), או שהוא זקוק להשגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמו או לאחרים.

א. תנאי הסף לקבלת קצבה לשירותים מיוחדים

1. קצבה לשירותים מיוחדים לא תינתן במקרים הבאים:

א. המבוטח מקבל הטבות על-פי הסכם ניידות.

ב. המבוטח מאושפז במוסד שניתנים בו שירותי רפואה, שירותי סיעוד או שירותי שיקום.

ג. המבוטח מתגורר בדיור חוץ ביתי של משרד הרווחה.

ד. המבוטח הינו מתחת גיל 18.

2. מבוטח שאינו נכלל באחת הקבוצות המנויות לעיל, זכאי לקצבה לשירותים מיוחדים במידה ומתקיים בו אחד משני תנאי הסף שלהלן (זה או זה):

א. במידה והמבוטח זכאי לקצבת נכות כללית, די בכך שנקבעו לו מעל 60% נכות רפואית. מדובר באותם אחוזי נכות אליהם התייחסנו בפרק הקודם.

ב. במידה והמבוטח אינו זכאי לקצבת נכות כללית (למשל מקרה בו יש למבוטח אחוזי נכות גבוהים ודרגה נמוכה של אי-כושר להשתכר), הזכאות קיימת במידה ונקבעו לו מעל 75% אחוזי נכות.

ב. קביעת שיעור הקצבה

3. שיעור הקצבה לשירותים מיוחדים בעבור מבוטחים שעמדו באחד מתנאי הסף, נקבע על פי מידת התלות של המבוטח בזולת.

4. ישנן שלש דרגות תלות, וכל דרגה מתארת מידה שונה של תלות מהנמוך לגבוה ומזכה בשיעור קצבה שונה:

א. מי שזקוק לעזרה רבה בעשיית **רוב** פעולות היוסיום **ברוב** שעות היממה, או מי שזקוק להשגחה מתמדת, זכאי ל – 50% מקצבת נכות מלאה ליחיד.

ב. מי שזקוק לעזרה רבה בעשיית **כל** פעולות היוסיום **ברוב** שעות היממה, זכאי ל-105% מקצבת נכות מלאה ליחיד.

ג. מי שתלוי **לחלוטין** באדם אחר בעשיית כל פעולות היום יום **בכל** שעות היממה, זכאי ל – 175% מקצבת נכות מלאה ליחיד.

5. מידת התלות בזולת עלולה להיות מטעה ככל שמדובר בבוגרים עם אוטיזם. ישנה חשיבות רבה שההורים יצרפו מסמך בו הם מבהירים את מידת התלות של הבן או הבת בהורים, ואף יציגו דוגמאות לשם המחשה. כמו כן רצוי להיעזר בחוות דעת של עובד סוציאלי.

ישנה כמובן חשיבות לכך שהמסמכים שמוגשים בתמיכה לתביעה ינוסחו באופן שיקל על הוועדה הרפואית לסווג את המבוטח לקריטריון אליו מכוונת התביעה, ורצוי לשים לב לאותן "מילות מפתח" (שהדגשנו לנוחיותכם) המבחינות בין כל אחד מהקריטריונים. **מצ"ב לשימושכם בסוף החוברת מכתב לדוגמא שנשלח על ידי אחד ההורים.**

6. בנוסף על הסכומים דלעיל, זכאי המבוטח לתוספת לקצבה בהתאם לדרגת התלות בזולת שנקבעה בעבורו בשיעורים המפורטים להן (נכון ל-1.1.2012):

א. מי שזכאי לקצבה בשיעור של 50% זכאי גם לתוספת בסך 297 ₪.

ב. מי שזכאי לקצבה בשיעור של 105% זכאי גם לתוספת בסך 604 ₪.

ג. מי שזכאי לקצבה בשיעור של 175% זכאי גם לתוספת בסך 901 ₪.

ג. עררים/ערעורים

7. ניתן השיג על החלטת המוסד לביטוח לאומי בעניין קצבה לשירותים מיוחדים, אולם צריך להבחין בין שני מקרים:

א. מקרה בו הקצבה אינה משולמת עקב אי עמידה בתנאי הסף, שהיא נגזרת של אחוזי הנכות הרפואית שנקבעו או דרגת אי-כושר להשתכר שנקבעה. במקרה זה יש להגיש ערר על אחוזי הנכות או דרגת אי-כושר להשתכר, במסלול המפורט בפרק העוסק בקצבת נכות כללית.

ב. המקרה השני הינו ערעור על **מידת התלות בזולת** שמכתיבה את הזכאות ושיעור הקצבה, או מועד תחילת תשלום הקצבה. במקרה זה יש להגיש ערר מנומק בכתב לועדת ערר לשירותים מיוחדים בתוך 90 יום ממועד קבלת ההחלטה. את הערר מגישים בסניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים.

8. על החלטת ועדת עררים לשירותים מיוחדים ניתן לערער רק בשאלות משפטיות וזאת בפני בית הדין האזורי לעבודה. את הערעור יש להגיש לבית הדין בתוך 60 יום ממועד קבלת ההודעה הכתובה של המוסד בדבר החלטת ועדת העררים לשירותים מיוחדים.

זכויות נוספות של זכאים לקצבת נכות כללית או קצבה לשירותים מיוחדים

הנחה בתעריף תשלום החשמל הביתי עבור אדם המצוי על הרצף האוטוסיטי

1. בוגרים שמלאו להם 18 שנים וטרם הגיעו לגיל פרישה, המצויים על הספקטרום האוטוסיטי ומקבלים קצבת שירותים מיוחדים בשיעור של 105% או 175%. זכאים לתשלום מופחת בשיעור של 50% מהתעריף הביתי, בעד 400 הקוט"ש הראשונים מידי חודש, בשימוש ביתי בלבד.

2. ביטוח לאומי יעביר לחברת החשמל את שמות הבוגרים הזכאים, וההנחה תתעדכן באופן אוטומטי.

הנחה בתעריף תשלום המים הביתי עבור אדם המצוי על הרצף האוטוסיטי

1. לבוגרים שמלאו להם 18 שנים, המצויים על הרצף האוטוסיטי, שנקבעה להם נכות רפואית בשיעור של 70% לפחות, או שנמצאו זכאים לקצבת שירותים מיוחדים, תינתן תוספת של 3.5 מ"ק לזכאי לחודש, לתעריף הבסיסי. ההטבה תינתן לצרכנים הביתיים בלבד, בגין הנכס בו הם מתגוררים.

2. ביטוח לאומי יעביר לרשות המים את שמות הבוגרים הזכאים, וההנחה תתעדכן באופן אוטומטי.

רשויות מקומיות - ארנונה

1. מקבלי קצבת נכות כללית עשויים להיות זכאים להנחה במסי ארנונה. את הבקשה להנחה יש להגיש לרשות המקומית. האישורים מועברים מביטוח לאומי ישירות לרשויות המקומיות ואין צורך לפנות לביטוח הלאומי.

משרד התחבורה – תג נכה

2. זכאי לתו חנייה לנכה מי שהוא אחד מאלה: נכה שדרגת נכותו מגיעה ל-60% לפחות ותנועתו בדרכים בלי רכב עלולה לערער את מצב בריאותו. לשם קבלת פטור מאגרת הרישוי ותו חנייה לנכה, נדרש לפנות בכתב למשרד התחבורה ת"ד 72 חולון 58100, ולצרף רישיון נהיגה ורישיון רכב וכן צילום פרוטוקול רפואי.

3. הורה שמגיש בקשה כאמור צריך לנמק בצורה ברורה ובעזרת אסמכתאות מדוע התנועה ללא רכב עלולה לערער את המצב הבריאותי, שכן הדבר אינו מובן מאליו.

משרד התחבורה – הנחה בתחבורה ציבורית

4. מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר יציבה בשיעור העולה על 74% מקבלי קצבת נכות כללית המקבלים גם הבטחת הכנסה, עשויים להיות זכאים להנחה בתחבורה הציבורית. ההנחה היא רק ברכישת כרטיסיות.
5. תעודת הזכאות להנחה מונפקת פעם בשנתיים באופן אוטומטי. אין צורך לפנות למשרד התחבורה. מבוטח שלא קיבל את התעודה, יכול לפנות בכתב לאגף תחבורה ציבורית, רח' המלאכה 8, ת"ד 57109 תל אביב 61570.

משרד הבינוי והשיכון – סיוע בשכר דירה או רכישת דירה

6. מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר השתכרות בשיעור העולה על 74%, עשויים להיות זכאים לסיוע בשכר דירה (ציבורי או פרטי) או ברכישת דירת קבע מאחת החברות הציבוריות (חלמיש, עמידר, עמיגור, פרזות, שיקמונה וחלד).
7. מקבלי קצבה לשירותים מיוחדים השוהים בארץ פחות משנתיים עשויים להיות זכאים לסיוע בשכר דירה (ציבורי או פרטי) או ברכישת דירה מאחת החברות הציבוריות (חלמיש, עמידר, עמיגור, פרזות, שיקמונה וחלד).

משרד הרווחה - טלפון

8. מקבלי קצבת נכות כללית בשיעור העולה על 74%, בעלי דרגת נכות רפואית בשיעור של 80%, ומעלה, עשויים להיות זכאים להנחה בפעילות מונה, דמי שימוש ודמי התקנת טלפון. את הבקשה להנחה יש להפנות לאגף השיקום במשרד העבודה והרווחה, רח' יד חרוצים 10, ירושלים.

קופות חולים – פטור מתשלומים

9. מקבלי קצבת נכות כללית זכאים לפטור מתשלום בעד ביקור אצל רופא פנימי ומקצועי, בעד התחייבות בבית חולים ובעד ביקור במכונים ומרפאות חוץ. הפטור ניתן באופן אוטומטי בהתאם לרשימות המועברות על-ידי המוסד לביטוח לאומי. לבירורים ניתן לפנות לתחום רישום והקצאה בביטוח הלאומי, בטל': 02-824/775/6707744

משרד האוצר / מס הכנסה – פטור ממס

10. מקבלי קצבת נכות כללית בעלי אחוז נכות רפואית משוקללת בשיעור של 90% ומעלה, וכן בעלי אחוז נכות רפואית בשיעור של 100% עשויים להיות זכאים לפטור מתשלום מס הכנסה (סעיף 9 (5) לפקודת מס הכנסה),

בהתאם לכללים שנקבעו. את הבקשה לפטור יש להגיש לפקיד השומה במקום המגורים.

משרד האוצר / מס רכישה – הנחת מס

11. מקבלי קצבת נכות כללית בעלי דרגת אי-כושר השתכרות העולה על 74% לצמיתות עשויים להיות זכאים להנחה במס רכישה.

12. מקבלי קצבת נכות כללית בעלי אחוז נכות רפואית משוקללת בשיעור של 90% ומעלה, וכן בעלי אחוז נכות רפואית בשיעור של 100% לצמיתות עשויים להיות זכאים להנחה במס רכישה. את הבקשה להנחה יש להפנות לפקיד משרד האוצר במקום המגורים.

מינהל מקרקעי ישראל – פטור/הנחה בדמי הסכמה

13. מקבלי קצבת נכות כללית שנקבע להם אחוז נכות רפואית בשיעור של 80% לפחות, עשויים להיות זכאים לפטור או הנחה בדמי הסכמה המשולמים למינהל מקרקעי ישראל. את הבקשה לפטור או להנחה יש להפנות למינהל מקרקעי ישראל במקום המגורים.

הנתונים בפרק זה נסמכים על הפרסום באתר המוסד לביטוח לאומי. תכלית המידע להעניק להורים הכוונה ראשונית באשר לזכויות נוספות, מבלי שניתן במסגרת חוברת זו למצות את ההסברים ביחס לכל אחת מהזכויות.

חלק ג'

עצות הורים

בגיל 18 נקבעת הקצבה אותה תעביר המדינה לבנו/בתנו לאורך כל תקופת חייו בביתו.

הוועדה בביטוח הלאומי קובעת את הזכות לקצבת נכות וקצבת שירותים מיוחדים ובכך נקבעת איכות החיים של ילדינו החיים בביתם ביחד עם הוריהם. שיעור הגמלה אותה יקבלו מביטוח לאומי יקבע את היכולת של כל אחד מאיתנו לאפשר להם איכות חיים נאותה, שכמובן כרוכה במימון כספי.

לאורך השנים, אנו, ההורים, משתדלים לראות את חצי הכוס המלאה. לראות את ההישגים, להתגאות בהתקדמותם, להדחיק את הקשיים ולהתאים את ההתנהלות היום יומית שלנו כך שלא נחוש בהם.

כאשר מגיעים לבטוח לאומי - אין זה המקום להתגאות בהישגים והיכולות של בנינו, זה הזמן והמקום להתמקד בקשיים.

לרובינו התהליך קשה, אך כדי לקבל תמיכה מתאימה מהמדינה אנו צריכים להישיר מבט אל הקשיים של ילדנו, כל אחד בהתאם לרמת תפקודו, ולהכיר בכך שלמרות שאנו גאים בעצמאותם במקלחת, בשירותים ואפילו בהכנת האוכל, עלינו לזכור שברוב הפעולות הללו הם זקוקים לעזרה. עזרה אינה רק לקלח את הבחור, אלא גם לדאוג מראש שיהיו מים חמים, לשים לב שיש סבון במקלחת, ובקיצור, ליצור את התנאים שיאפשרו לילדינו להיות עצמאיים.

קשה לנו לדבר על החולשות, אך הדבר מתחייב בצומת דרכים זה. (ראה דוגמאות בהמשך).

המדדים לקביעת דרגת הנכות לא נקבעו לפי אנשים עם אוטיזם, ולכן עלינו להדגיש בפני חברי הוועדה שלמונח "פעולות יומיומיות" (התלבשות, אכילה, שליטה בהפרשות, רחצה, נייחות עצמית בבית וכל הקשור בהן) יש להתייחס בהקשר של הלכות האוטיסטיות, ולא כאילו מדובר בנכות פיזית. הקשיים של ילדינו אינם נובעים מקושי מוטורי בביצוע המשימות אלא מחוסר הבנת המשמעות של הדברים או איך פותרים בעיות ולו גם הקטנות ביותר אשר מתעוררות במהלך ביצועם (מה לעשות כשנגמר הנייר טואלט, מה לעשות כשנגמרים המים החמים וכו').

- בגלל המעמד המרגש והמלחיץ כדאי להתכונן היטב לקראת ההופעה בפני הוועדה, הן מבחינת איסוף המסמכים והן מבחינת שינון הדוגמאות שתעלו בפני הוועדה.
- חשוב להגיע עם חוות דעת של פסיכיאטר ו/או של נוירולוג, של אנשי חינוך ושל נציגי שירותי הרווחה. חשוב שהמכתבים וחוות הדעת ייכתבו במינוחים המוכרים לביטוח הלאומי, למשל: "פלוגי תלוי בעזרת הזולת בביצוע פעולות יומיום ברוב שעות היממה עקב נכותו".
- הגיעו עם עוד מלווה כדי שבשלב שבו תדברו על ילדכם, המלווה יצא אתו החוצה.

לפניכם דוגמאות שאספתי בבואנו להסביר את התלות בעזרת הזולת :

1. עקב נכותו פלוני תלוי בעזרת הזולת בכל שעות היממה. פלוני הוא נער עם אוטיזם שרק לאחר טיפול והדרכה אינטנסיביים מצליח לעשות פעולות יומיומיות בסיסיות עם עזרה ופיקוח.
2. פלוני אינו מבין את משמעותן של הפעולות היומיומיות : אם אין נייר טואלט בשירותים, הוא לא ינגב; אם הוא מהורהר, הוא לא ינגב היטב; כשאין סבון במקלחת, או כשהמים קרים, הוא לא יידע אותנו; פעולות הסיבון שלו טכניות, וללא עזרה הוא יבצע אותן כלאחר יד וכאילו לא נעשו.
3. פלוני אינו מסוגל להתגלח/מתגלח בהשגחה/אינו מסוגל להכין לעצמו אוכל/מכין מאכלים בסיסיים בלבד/מכין אוכל רק עם עזרה ובהשגחה צמודה.
4. פלוני אינו מבין את המשמעות של אש דולקת ואינו מודע לסכנת ההתלקחות אם יקרב דבר מה אל האש.
5. פלוני מסוגל להתלבש בעצמו אך אינו מסוגל לבחור את הבגד המתאים לעונה או לסוג הפעילות שהוא אמור לעשות. כמו כן, הוא אינו מבחין בין בגד מלוכלך לנקי.
6. כשלא מעסיקים אותו, פלוני הופך להיות אקוללי, מתנתק ומקפץ, והתוצאה היא ירידה בתפקוד.
7. פלוני אינו מסוגל לצאת לבדו מהבית, לא משום שאינו מסוגל ללכת אלא מכיוון שאינו ער לסכנות הנשקפות לו מפני כלי תחבורה ואנשים. הוא אינו מסוגל לדווח לאן הלך, ויש חשש ממשי שייעלם ולא ידע לחזור הביתה.
8. פלוני אינו מבדיל בין מותר לאסור או בין ראוי לשאינו ראוי, למשל, הורדת מכנסיו ברחוב להבדיל מהורדת מכנסיו בשירותים. הוא אינו מסוגל להקיש ממקרה למקרה, ולכן זקוק לתיווך צמוד.
9. לפלוני יש חרדה גדולה משינויים, והוא נתקף פאניקה ואגרסיות. בשל הקושי להסביר את עצמו הוא נוטה לדרכי תקשורת אלימות ולהתפרצויות זעם, ולכן הוא זקוק למבוגר מוכר, לחפץ אהוב או לטקס הנוטע בו ביטחון.
10. אנו מבקשים מכם לתת את הנדרש עבורו כדי שיוכל לחיות חיים מכובדים ולא לאלץ אותנו להוציאו מהבית, בכאב לב, למסגרת חוץ ביתית בניגוד לרצוננו.
11. לנוכח כל אלה, פלוני תלוי בעזרת הזולת בביצוע כל פעולות היומיום וברוב שעות היממה/בכל שעות היממה עקב נכותו. בשל התקשורת הלקויה והבנה מוטעית של סיטואציות בחיי היומיום שעלולה להתדרדר לסכנה ממשית, הנ"ל זקוק ללווי והשגחה 24 שעות ביממה/ ברוב שעות היממה. (ראו חוות הדעת המצורפת).

אם כל ההכנות לא עזרו, ועדיין אתם חושבים שילדכם זכאי לקצבאות גבוהות יותר, אתם רשאים לערער לפי הכללים של הביטוח הלאומי. בבקשת הערעור ובכלל, אתם יכולים להיעזר במרכז אלוי"ט למשפחה במס' הטלפון : 03-6703077.

הורים שיש להם עצות נוספות לכל התפקודים מוזמנים לכתוב אלי ואשמח להגדיל את רשימת
עצות ההורים לטובת כולם.

לשאלות או עצות נוספות אתם מוזמנים לפנות למלכי איציק, דוא"ל :
malkyicek@gmail.com, טלפון : 054-3451172.